

Kakastollasok

Az Alkotmánybíróság rehabilitálta a csendőrséget

Kevés magyar testületre szórtak annyi rosszindulatú rágalmat és részestettek annyi üldöztetésben hazánk szovjet rabságba esése után, mint a csendőrség és annak volt tagjai. Az 1945-ben hazatért moszkovita vezetők és azok szolgálékú kiszolgálói a csendőrséget egyszerűen kollektíve bűnösnek mondták ki a zsidók deportálásában, és más atrocitásokkal is vádolták a testületet, többnyire teljesen alaptalanul. Ezen az alapon azután internálták vagy börtönbe vetették a volt csendőröket, egyéni magatartásukra való tekintet nélkül, sokat halálra kínoztak, a szerencsésebbek közül a legtöbb a hazátlanságot volt kénytelen választani, hogy pusztá életét megmentse.

A csendőrellenes kampány "jog-alapját" a Miklós Béla-féle ideiglenes és valójában semmi legitimitással nem rendelkező kormány 1690/1945. M.E. sz. rendelete vetette meg azzal, hogy megállapította "a csendőrségnek, mint testületnek a felelősségét", és ezen az alapon kimondta, hogy "a volt csendőrségi személyeknek és hozzátartozóiknak illetmény-, nyug- és kegydíj igénye megszűnik." Ez a példátlan kollektív jogfosztás évtizedekig érvényben maradt és azt még az ún. "szabad, független és demokratikus jogállam" Magyar Köztársaság minisztertanácsának 89/1990. (V.1.) sz. rendelete is megerősítette.

A jogfosztott volt csendőrök a közelmúltban az Alkotmánybírósághoz fordultak nyugdíjjogosultságukat illetően és az Alkotmánybíróság becsületére legyen mondva – és ezt őszinte örömmel és nagyrabecsüléssel jelentjük ki, különösen, mert a múltban ismételt volt alkalmunk az Alkotmánybíróság döntéseit élesen bírálni –, hogy a Magyar Közlöny ez évi augusztus 28.-i számában közzétett 44/1991. (VIII. 28.) AB határozatával a sérelmezett 89/1990. (V.1.) MT rendelet idevágó szakaszát alkotmányellenesnek nyilvánította és azt visszamenő hatállyal megsemmisítette. (A korábbi 1690/1945. M.E. sz. rendelet ugyanis időközben hatályát veszítette.)

Dr. Zlinszky János alkotmánybíró véleménye tömören fogalmazza meg az igazságot a csendőrség történelmi szerepét és a kollektív felelősségre vonatkozó vádakot illetően:

"Minden modern jogrendben és Magyarországon is általános jogelvként érvényesül, hogy a szankcióval sújtani rendelt cselekményt vagy mulasztást az elkövetéskor hatályos jogszabályok szerint kell elbírálni. Ugyancsak általános jogelv a kollektív szankció alkalmazásának tilalma. E jogelveket csak kevés, indokolt kivétel töri át.

Az 1690/1945. M. E. rendelet nem cselekményt vagy mulasztást rendelt szankcionálni, hanem pusztán azt a tényt, hogy valaki csendőr volt. A szankciók, az illetmény, nyug- és kegydíj igény megszűnése minden volt csendőrségi személyt és hozzátartozóit érintették egyéni vizsgálat és elbírálás nélkül. A rendelet 1. szakasz (1) bekezdése a csendőrségnek mint testületnek a felelősségét állapította meg. Vizsgálendő tehát, hogy indokolt volt-e a fenti két jogelv áttörése, megalapozott volt-e a kivételes szabályozási mód.

A csendőrséget a közbiztonsági szolgálat szervezéséről szóló 1881:III. törvénycikk hozta létre közbiztonsági szolgálat ellátására a városi rendőrségtől eltérő, vidéki illetékességgel. A csendőrség testületét az 1922:VII. törvénycikk a belügyminiszter kizárólagos alárendeltségébe utalta. A csendőrségen belül, illetve annak testületén kívül az általános feladatoktól eltérő csendőri kötelek felállítására is sor került, például a hadseregen belüli rendészeti szolgálat ellátása a tábori csendőrség feladata volt.

A csendőrség tagjai sorába lépő személyek a testület törvényben lefektetett célkitűzéseiből nem következtethettek arra, hogy ott bűncselekményeknek minősülő cselekményeket kell majd elkövetniük feladatuk teljesítése során.

A testület soraiban elkövetett cselekmények miatt felelősség nem terheli azokat, akiknek nem volt tudomásuk a szervezet cselekményeiről, valamint akiket állami kényszerrel soroztak be, hacsak nem vettek részt személyesen a szervezet tagjaként szankcionálandó cselekmények elkövetésében... Nem állapítható meg, hogy a csendőrség minden tagja tudott vagy teljes bizonyossággal tudhatott olyan, a szervezet egyes alakulatai vagy más csendőr testületek által elkövetett cselekményekről, amelyekre tekintettel a rendelet a szankciót elrendelte...

A fentiek alapján megállapítható, hogy az 1690/1945. M.E. rendeletnek az illetmény, nyug- és kegydíj igény megszűnésére és a mentesülésre vonatkozó rendelkezései a jogszabály megalkotásakor is a magyar jogrend alapvető elveibe ütköztek."

A fentiekhez még azt szeretnénk hozzáfűzni, hogy mi azt sem fogadjuk el, hogy a csendőrségnek azok a tagjai, akik a zsidók deportálásában tevékenyen részt vettek, "bűncselekménynek minősülő cselekményeket" követtek el. Háború volt, a Vörös Hadsereg már megközelítette országunk határait. Az ország német katonai megszállás alatt állt, voltaképpen a Gestapó rendelkezett a magyar közbiztonsági szervekkel. Ha valamelyik csendőr megtagadta volna a parancsot, főbelőtték volna, vagy a legjobb esetben őt is bevágták volna a deportáltak közé. A deportálások azonban mindenképpen folytak volna tovább, hiszen éppen elég német megszálló erő volt ehhez jelen hazánkban. Azonkívül senki sem tudta, milyen sors vár a deportáltakra, sokat közülük csak munkára vittek és ezek haza is tértek.